

forgalmazáspolitiká). Megvilágításra kerülnek a marketing-ellenőrzési feladatok, köztük a tartalmi, a hatás- és hatékonyságellenőrzés is.

A kézikönyv harmadik része a vezetési tanácsadás határterületeivel foglalkozva megismerteti a mezőgazdasági szaktanácsadási rendszer felépítésével, működésével és korszerűsítésének alapelveivel. Az Európai Unió PHARE-programjához kapcsolódó tanácsadás keretében a PHARE céljairól, költségvetéséről és a programok lebonyolításának rendjéről, az Európai Unióhoz való csatlakozást segítő pénzügyi eszközökről olvashatunk. A kisvállalkozási tanácsadás speciális problémáinak bemutatása után arról is szó van a kézikönyvben, hogy a kisvállalkozók sokféle problémáik ellenére is jobban vonakodnak tanácsadó igénybevételétől, mint a nagyvállalatok. Ennek egyik oka a bizalmatlanság, ezért a tanácsadónak – a megbízás elnyerése érdekében – tényeket, adatokat, referenciákat kell bemutatnia.

A tréning módszerek és a tanácsadás összefüggéseiről, formáiról és az etikai kérdésekről is szó van a kézikönyvben, majd a szerzők a regionális és kistérségi tanácsadás jellemzőivel, folyamatával, szolgáltatásaival foglalkoznak. Ilyen szempontok szerint tárgyalják a mérnöki tanácsadás témakörét is, rámutatva, hogy a műszaki tanácsadást végző vállalkozások a jövőben tovább bővítik tevékenységüket a vállalkozásszervezés és a számítástechnika széles körű alkalmazásával.

Végül egy nemzetközi hírű tanácsadási szakértő (Fiona Czerniawska) a tanácsadóipar jövőjével kapcsolatban a változás mozgatórugóit, a jövő kockázatait és veszélyeit, valamint a kulcsfontosságú

sikertényezőket világítja meg. A Mellékletek részletesen ismertetik a kézikönyvben leírt tanácsadási területekkel kapcsolatos szövetségek és szakmai kamarák munkáját. Így tájékozódhatunk a Vezetési Tanácsadók Magyarországi Szövetsége (VTMSZ), az Informatikai Vállalkozások Szövetsége, a Magyar Gazdasági Tanácsadók testülete (MATT) és más hazai szövetségek céljairól, tevékenységéről, fejlődéséről. Bemutatásra kerül a Vezetési Tanácsadók Szövetségeinek Európai Föderációja (FEACO) szervezete, hatásköre, valamint a Bejegyzett Vezetési Tanácsadó (CMC) minősítés jelentősége és a tanácsadás, a szolgáltatások meghatározása is.

Az ismertetésből bizonyára kitűnik, hogy a vezetési tanácsadás hazai tapasztalatait feldolgozó kézikönyv sokoldalú beszámolót ad a szakma jellemzőiről, fejlődéséről, módszereiről. A tanácsadókon kívül haszonnal forgathatják a tanácsadót kiválasztó, értékelő ügyfelek, valamint az oktatásban részt vevők is.

R. I.

*Csermák Judit–
Dér Géza–Nagy Istvánné–
Pinténné Csermák Jolán*

KÖLTSÉGVETÉSI SZERVEK GAZDÁLKODÁSA

Aula Kiadó, Budapest, 2000. 170 p.

A szerzők az államnak az államháztartás rendszerében megvalósítandó feladatai keretében ismertetik az egyes alrendszerek (központi költségvetés, elkülönített állami pénzalapok, helyi önkor-

mányzati és társadalombiztosítási alrendszerek) tevékenységének jellemzőit, majd a kincstári rendszer működését mutatják be. Az államháztartás szervezeti rendszerét képező költségvetési szervek szakmai feladatai az alaptevékenység ellátására irányulnak, a gazdálkodás e feladat ellátásának személyi feltételeit, tárgyi és pénzügyi eszközeit biztosítja. Szó van a könyvben a költségvetési szervek gazdálkodási jellemzők alapján történő csoportosításáról, az alapítás, a gazdálkodás szervezési módja és az előirányzatok feletti rendelkezési jogosultság szerinti csoportosításról, valamint a költségvetési szervek alapításáról, az alapító okirat módosításáról és a költségvetési szerv megszüntetéséről is.

Az önkormányzatok alapvető feladatait a helyi önkormányzatokról szóló – többször módosított – 1990. évi LXV. törvény határozza meg; ezek lehetnek törvény által előírt kötelezően ellátandó és önként vállalt feladatok. Az önkormányzatok feladataik ellátásához tulajdonnal rendelkeznek, költségvetésük az államháztartás szerves része, közszolgáltatásaikat döntően helyi bevételek és központi adók finanszírozzák. Az önkormányzati törvény a pénzügyi szabályozás rendszerét határozza meg, megjelölve a helyi önkormányzatok forráscsoportjait, az egyes csoportokhoz tartozó forrásokat. A központi támogatás, hozzájárulás jogcímeit, mértékét és feltételrendszerét a költségvetési törvény szabályozza. A továbbiakban megismerjük a bevételi rendszer felépítését, a hitelfelvétel feltételeit; a hitel döntő többsége az önkormányzatoknál a likviditási gondok enyhítésére szolgál.

A költségvetés mint pénzügyi terv a tervében várható bevételeket és a feladatok ellátásához szükséges

kiadásokat irányozza elő. Alapelvei: a valódiság, a pontosság, a takarékoság, az áttekinthetőség és az egyensúly elve. Szó van a könyvben a költségvetési előirányzatok tervezésének eszközeiről, módszereiről s a tervezés eljárási rendjéről. A továbbiakban a költségvetési előirányzatok megváltoztatásának módjait, a változtatásra jogosultak körét ismerjük meg. Meghatározó a költségvetési szerveknél a pénzellátás szerepe, mert a saját bevételek mellett jelentős a központi költségvetésből jutott támogatás. A pénzellátás és a helyi önkormányzatok finanszírozási rendje mellett a bankszámlavezetés tudnivalóit is bemutatják a szerzők. A közszükségletek kielégítésére irányuló költségvetési gazdálkodásnak felmérésekkel, meghatározott programok szerint kell feladatait teljesíteni; tárgyalásra kerül itt a költségvetés végrehajtásának folyamata (bevételek előírása, kötelezettségvállalás, szállítási szerződés stb.).

Részletesen megismerkedünk a könyvben a közbeszerzési törvényben szabályozott közbeszerzési eljárás lefolytatásával s a Közbeszerzések Tanácsa feladataival. A költségvetési szerveket az Államháztartási törvényben foglaltak szerint ellenőrzik. Kincstári, illetve önkormányzati biztos kijelölésére kerül sor, ha a költségvetési szerv tartozásállománya a meghatározott szintet meghaladja. A kijelölés az Országgyűlés, illetve a pénzügyminiszter, az önkormányzat képviselőtestülete

feladata. A helyi önkormányzatok adósságrendeziési eljárásáról, a személyi juttatásokkal és a munkaerővel való gazdálkodásról van még szó. A költségvetés végrehajtása című (VII.) fejezetben.

A vagyon természetes vagy jogi személyek tulajdonában levő, értékben kifejezhető javak és a velük kapcsolatos jogok összessége; a vagyonhoz a jogokon kívül a kötelezettségek is hozzátartoznak. A szerzők ismertetik az államháztartás vagyonának fogalmát, rendeltetését, szerkezetét, a vagyongazdálkodás általános szabályait. Az állami feladatok ellátását szolgáló vagyonból és az állami pénzekből vásárolt társasági részesedésekből álló kincstári vagyon összetevőit táblázat szemlélteti a könyvben. A tulajdonosi jogokat a kincstári vagyonért felelős miniszter gyakorolja a Kincstári Vagyon Igazgatóság útján. Feladata: a tulajdonosi és vagyonkezelői jogok gyakorlása, a vagyontárgyak értékesítése és a vagyonnyilvántartási rendszer vezetése. A továbbiakban megismerjük az önkormányzatok vagyonának szerkezetét, az önkormányzati vagyongazdálkodás tevékenységét, mely a rendeltetésszerű használatból, az állagmegóvásból, hasznosításból, a vagyon védelméből és ellenőrzéséből áll.

A költségvetés megtervezéséről és végrehajtásáról az államháztartási információs rendszerben kialakított módon kell beszámolni; ezért ennek rendszerét a statisztikai, a

nemzetközi kormányzati pénzügyi statisztikai adatszolgáltatási kötelezettségekkel s a nemzeti számlák rendszerével összehangoltan kell kialakítani. A könyvvezetéssel alátámasztott beszámoló készítését a számviteli törvény írja elő; a költségvetési szervek beszámolási kötelezettségét kormányrendelet szabályozza. Az éves költségvetési beszámoló könyvviteli mérlegből, pénzforgalmi jelentésből, pénz- és maradványkimutatásból, eredménykimutatásból, valamint kiegészítő mellékletből áll. A féléves beszámoló részei; a pénzforgalmi jelentés és a pénzforgalom egyeztetése.

A könyv végül az államháztartás ellenőrzését tárgyalja, amelynek célját a többször módosított Államháztartási törvény így jelöli meg: a jogszabályok betartása, a bevételek beszedése, a pénzeszközök gazdaságos, takarékos felhasználása, a központi költségvetés és a zárszámadás megalapozottsága, az államadósság célszerű kezelése, a vagyonkezelés hatékonysága, szabályszerűsége, valamint a számviteli és bizonylati rend betartása. Képet kapunk az ellenőrzési rendszer felépítéséről, a számvetőséki ellenőrzésről, a kormányzati, a felügyeleti és belső ellenőrzésről és a könyvvizsgálatról is. Legvégül az ellenőrzés folyamatáról olvashatunk a könyvben.

Rubóczky István